

SZAKOLCZAY LAJOS

*Új képek**Tenk László kiállítása a Koller Galériában*

izenhat festmény. Három kivétellel – azok 2009-esek – mind 2010-ben készült. Tenk László tehát azon művészek közé tartozik, akik komolyan veszik a szakmájukat. Vagyis folyamatosan dolgoznak, hiszen számukra az önkifejezés lelki szükséglet. Csaknem szakrális tett. A valóság fénysávjait – a szabad szemmel láthatókat és a belső rezgéshullámából jövőket – megragadni és táblára vinni akkor fölszabadító emberi tett, ha a kép (olaj, tempera-festmény) túlmutat önmagán. Ha az általa keltett érzéshullámok – a szépség attribútumai – égi és földi köröket is érintenek. Ha a látható, valóságos ösvény – amelyen szarva közt a Nappal és a Holddal báránka jődögél – egyszerre képi valósággá és álommá válik. Magyarán: költészetté.

Tenk László festményein – az új képek esetében sincs másképp – a természet (fű, fa, virág) szinte szakralizálódik. Kapuk nyílnak a Tengerre – a vízbe merítkezés a bibliai jelképek szerint sok egyéb mellett megtisztulást és újjászületést jelent –, s ezek azok a plein air rések, amelyekben át dől a fény. Nagybánya mint természetélmény – a művész a város szülőtte – friss színvilágot sugall. Mintha a házak, tornyok rendje, a boglyák érzéki melege, a patakon keresztként feszülő híd hűvös mértana – az Isten teremtette kozmosz – csak arra volna jó, hogy tükörnek nézvéen, az ember előtte szépítkezzenek.

Tenk festészetében, jóllehet sötétebb egei is fénnel telítettek, megfordul az irány. A fókusz – a nagybányai nagyok – lámpása, plasztikus éleslátása ugyan megmarad, ám a művész szűkülő szemréssel szorítja a látványt – ettől különleges a festmények szerkezete – valaminő létesszenciát sugalló drámaiság felé. Itt nem föltétlen a golgotai sötétségre, Krisztus kereszthalálára kell gondolnunk – bár a *Feszület, aranyeső, jegenyék* fókuszában a világító corpus áll –, hanem arra az emberlétből következő, vívódások, döntések kelepécéjében vergődő, a világhoz való viszonyunkat is meghatározó keserűen okos tanácstalanságra, amely a tolsztoji hitreflektor helyett a dosztojevszkiji megpróbáltatáshoz (bűn és bűnhődés) áll közelebb. A különleges térosztású *Hazafelé* fáradt, meggyötört férfialakja ezért is rokona az *Egy muzsik Sopronban* (2009) foltos felhő-ég alatt bandukoló, határozatlan arcú mezei „prófétájának”.

Ebből a látásmódból, a szépen belüli *gyötrő* szépből következőleg a remek csendélet (*Írisz*) sem egy virágfüzérés örömtánc kivetítője, hanem terpeszkedő, szirmaik révén énünkből kivetett hűsevő virágok eldorádója. S a *Szőlőles* figurális-félfigurális „leskelődője” sem pásztori múzsa, noha a környezet (természet-lugas) erre a lírai megfigyelőpózra sarkallhatná, hanem egy absztrakt kép vastag festővonalú rácsszerkezetébe beilleszkedő, szőlőlevelet formázó elem. Az *Ürömi tenger* fa-ág-rácsa mögött halovány páráként hegyek vonulata és valamilyen megnevezhetetlen fény izzik. Mint más képeken is (*Fák és boglya; Házak közt*) ez az organikus, különösképp a fát és lombszerkezetét formázó, tárgyi súlyosságú előtér – hangsúlyos szerkezeti elem – határozza meg, titkokat is rejtve, a térosztás mélységét.

A tubusból kinyomott festék vastag kontúrú kazettákat teremt (folton belüli elválasztói, akárcsak az ólomüvegablakoknál, fölöttébb dominálnak), s ez a plasztikával fölértő faktúra (*Fák és boglya; Felsőbányán II*) különleges fényvillódzást rejt magában. A magány emlékkövei – ha egyáltalán nevezhető sziklának az emlékezet – ettől valóssággal oldódnak. Bármily meglepő, ez a *csillogás* nemcsak azon festmények sajátja, amelyek az ég auráját mesterséges fény (lámpa) színesíti (*Lépcső a tengerhez*), hanem ama műveken is észlelhető, amelyek zöld-szürke zónájuk ellenére (*Út és nyárfa* – 2009) valaminő organikus megvilágosodás, a Tenk László-i életteljességhez szükséges elixír tartósságának kifejezői.

Felsőbányán I.

TENK LÁSZLÓ (1943) festőművész Nagybányán született. Bernáth Aurél tanítványa. Szobrot és grafikát is készít.

SZAKOLCZAY LAJOS (1941) irodalomtörténész, művészeti író. Legutóbbi művei: *Párbeszédék és perbeszédék* (2010); *Határtalan* (2011).